
Я слухаю.

Як часта

я ў жыцці

У смерць

бываў

амаль што

закаханы

Джон Кітс

Выбранае

паэты планеты

ДЖОН Кітс

Выбранае

Пераклад з англійскай

Мінск
Выдавец Зміцер Колас
2017

УДК 821.111-1
ББК 84(4Вел)-5
К45

Серыя заснаваная ў 2016 годзе.

Рэдкалегія серыі:

Л. Баршчэўскі, Зм. Колас, В. Сёмуха,
А. Хадановіч, Г. Янкута

Пераклады зроблены паводле выданняў:

Keats, J. *The Poetical Works*. London: MacMillan, 1884.

The complete poetical works of John Keats.

Boston – N. Y.: Houghton, Mifflin & Co., 1900.

Пераклады Рыгора Барадуліна друкуюцца паводле выдання:

Кахаць – гэта значыць... Пераклады Рыгора Барадуліна.

Мінск, «Мастацкая літаратура», 1986.

На вокладцы:

Джозэф Сэвэрн,

Партрэт Джона Кітса, 1819.

ISBN 978-985-7164-33-2

©Дызайн серыі. Русецкі М. І., 2016.

©Афармленне. Выдавец Зміцер

Колас, 2017.

Прысвячэнне Лі Ханту, эсквайру
(*Dedication. To Leigh Hunt, Esq.*)

Краса ды слава ў небыццё сышлі:
Хоць вашым любы з раніцы вачам,
Вянкамі ўверх не ўецца фіміям
Усмешліваму дню на ўсход Зямлі.

Свой німфы спеў салодкі завялі:
Нібы труну для Флары, кошык там
Фіялкам сцеляюць, ружам, каласкам
І гваздзікам, што ў траўні зацвілі.

Не горшыя імгненні ёсць і ў нас –
Далей я слаўлю нашую часіну,
Што ў хвілі, як дыск сонца не пагас

І Пан больш не выходзіць на сцяжыну,
Дарункі простыя я гэты раз,
Як ёсць, табе я з радасцю пакіну.

***

(I Stood tip-toe upon a little hill...)

Глядзеў з пагорка я ўдалечыню:
Там ветрык свежы поўніў цішыню
І пад бутонам кожнае сцябло
Схілялася і велічным было;
Лісткі скупыя, бурам насупор,
Зіхцелі, быццам дыядэмы з зор,
Што ўзніклі на дасвецці з кропляў слёз.
І аблакі бялелі ўсюды, скрозь
Авечым статкам, што на небе спіць,
Бывала, нешта дзесь зашамаціць,
Парушыць цішу, ды ў траве густой
Ні ценю руху – там адзін спакой.
І кожны, самы ўчэпісты, пагляд
Па тым раздоллі слізгаць быў бы рад.
Быў ясны, чысты далягляд здалёк,
Вілася сцэжка змейкаю ў той бок,
Нібы стварыўшы дзіўныя каскады...
Бясконца лес цягнуўся і прысады;
І там, дзе ля яроў стаяць гаі,
Ўзбіваюцца вясёла ручаі,
Мая істота стала мне ўваччу –
Пад крыламі Меркурыя; адчуў

Я лёгкасьць надзвычайную ўяўлення
І ўраз пачаў збіраць, у захапленні,
Раскошу – у букет малочна-белы,
Пяшчотны, яркі – ў сэрцы каб зіхцела.

О кветкі траўня, а над імі пчолы,
Без вас і не ўявіць куток вясёлы!
Няхай бабоўнік залаты буяе,
Яго трава сцяною атачае,
Фіялкам вільгаць у цяні дае,
Што карані пусцілі ў мох свае.
Шыпшына хай, ляшчына і бружмель
З паднеб'я выпіваюць наўсуцэль
Лагодны ветрык; дрэўцам маладым
Хай ён дае часцей імпэт, уздым,
Якія з сеткі сталых каранёў
Зялёнай шатай выб'юцца лісткоў;
Хай спеў крынічак чуецца здалёк –
Цурчыць пра прыгажосць сваіх дачок,
Званочкаў сініх, і пра ціхі жаль,
Што неўзабаве ўсе яны амаль
З жыццём сваім расстануцца, няйначай,
Сарванья малой рукой дзіцячай.

Агні наготак яркіх хай здалёк
Мой цешаць зрок!
Хай з веяў вільгаццю адыдзе сон,
Бо мовіў Апалон,

Што толькі ў гонар ваш у тых дні
Спеў арфаў залунае ў вышыні.
Як вашу роснасць зноў ён абцалуе,
Скажыце: большага і не хачу я!
Я шчасны голас той магутны чуць –
Куды мяне вятры ні занясуць.

Стручкі гарошку белья ледзь-ледзь
Прыўзняліся, гатовыя ўзляцець;
Іх пальцы зграбныя і сяк і так
Улева, ўправа цягнуцца няўзнак.

Спыніся, гнуткім ідучы мастком,
Пакладзеным над жвавым ручайком,
Зірні, й Прырода выявіць любоў
Мацней за буркаванне галубоў.
Маўкліва працякае ручайка,
Без шэптаў – там, дзе кожная травінка
Бліз вербалозу ў цень ягоны мкнецца;
Ты два санеты прачытаць, здаецца,
Паспееш, аж пакуль у быстрой плыні
Яна не апынецца, што не кіне
Чытаць мараль ёй; там жа печкуры
Галовы вытыркаюць да пары
І целы – ў бок імклівых струмянёў,
Адчуць каб радасць зыркiх прамянёў
І халадку зарáз; яны гулліва
Ўсплываюць, серабрынкі-пералівы

На брушку – як палягуць на пяску...
І варта працягнуць да іх руку –
Ўсе адплывуць. Ды вернуцца, уміг,
Як толькі ты адвернешся ад іх.
І кудзеркамі крэсу вадзянога
Брыльянтава зайграе хвалек многа:
Яны астынуць пад цяністай шатай,
На зелень разнастайную багатай.
Так у жыцці заўсёды між людзей:
Калі ты шчодры, значыць – дабрадзей.
Шчыглы, бывае, наляцяць гурмой
З галінак, што навіслі над вадой:
Пап’юць, са шчэбетам прыгладзяць пёры
І выпырхнуць гарэзна прэч, угору.
Ці ўзмахам крылаў чорных, залатых
Пакінуць жоўты след між дрэў густых.
У гэткім харастве мне, насамрэч,
Нішто і не адгоніць думак прэч –
Адно як любай дзеўчыны спадніца
Пачне над полем дзьмухаўцоў глуміцца
І ў шчаўі пальчыкі зашаласяць,
Мелодыяй лагоднай загучаць.
Як раптам зарумяніцца дзяўчына,
Заспетая за думкаю нявіннай.
Праз кладку мне яе правесці рупіць –
Зірнуць, як позірк свой яна патупіць,

Дыханне стоіць; мне якое шчасце
Хоць дакрануцца да яе запысця!..
Прыпасці да грудзей, адчуць дыханне!
Калі ж дзяўчына азірацца стане –
З-пад кудзерак рудых пагляд мільгне...
Яшчэ што? Першацвету бляск. Спачне
Там *мой* пагляд. І я б забыўся ў сне,
Калі б бутоны ўсцяж вакол мяне
Не раскрываліся так страшнавата-
Раптоўна й калі б матылькі заўзята
Не лёталі, не пырхалі наўкола.
Каб поўня серабрыстая вясёла
Не малявала гэтак аблямоўку
Над воблачкамі гожымі – і зноўку
Не ймкнулася старанна, з усіх сіл
Караскацца на сіні небасхіл...
Стваральніца не абы-якіх паэтаў,
Ты цешыш зрок і душ усіх, хто свету
Нясе красу; ты з бляску, што наўкол,
Ствараеш рэк крышталёны арэол.
Расу, лісцё і рэкі зліўшы, ты
Вядзеш да мрой самотнай пекнаты,
Да роздумаў, да позірку ў нябёсы!
Хвалай цябе я ўслаўлю шматгалосай,
Бо хто спасціг як след Прыроды рай –
Паэт? Філософ? Адказаць як – выбірай!
У велічы радка, ў яго дыханні
Мы бачым горных сосен калыханне,

А ўбачыўшы адточаную фразу,
Ўяўляем глог вакол палёў адразу.
Душа крыляе – мы ўдыхаем пакрысе
П’янючы водар ружаў, у расе,
Што колюць твар нам; і чаруе нас
Квет лаўра з дыяментавых тых ваз;
Язмін, шыпшына ў нас над галавою
І гронак яркі ўбор – усё з такою
Усмешкай... і крыштальны голас вод
Нас вызваляе ад усіх турбот.
Сябе мы па-над светам адчуваем,
Шлях па аблоках белых пракладаем.
І з тым было так, што Псіхеін шлях
Апісваў першым, пачуцця абсяг
Яе адчуў, Мілосць – і дотык вуснаў,
І след на шчочках ад зубоў спакусны,
І ўздыхі, і памкненні, каб хутчэй
Упіцца ззяннем трапяткіх вачэй;
Бляск лямпы срэбнае... знікненне...
Самота... змрок... ашаламленне...
Патоля... ўзлёт да неба – і паклон
Юпітэру, які займае трон.

Так пачуваўся й той, што змог прабіцца
Ў гушчар – і паказаць нам таямніцы,
Дрыяд у шалясценні дрэў і фаўнаў
Разгледзець зблізку ўсім тым, хто цікаўны;

Убачыць дзіўныя, ў вяночках, кветкі –
На ручках, ножках як бы бранзалеткі;
Нам распавесці пра Сірынзін страх,
Ад Пана што ўцякала па ляхах.
О німфа бедная! няшчасны Пан!
Усё ператварылася ў падман:
Адно вятрэц чаротам шамацеў,
Ды неспатоленай тугой зляцеў.

Чаму ж апеты бардам даўніны
Нарцыс быў, што марнеў аж ад вясны?
Відаць, калі гуляў па лесе, ён куток
Знайшоў цудоўны: ў шатах дрэў – ставок,
З якога халадком прыемным патыхала;
Вады люстэрка неба адбівала
З яго блакітам чыстым, там і тут
Суплёт галінак выглядаў як цуд.
Угледзеў ля стаўка ён неўзаметку
Самотную, усю ў журбоце, кветку,
Што годную хавала прыгажосць;
І ўбачыў свой адбітак ён, як ёсць;
Яна, глухая да спакус Зефіра,
Кахаць і звянуць прагнула так шчыра.
І бард стаяў на той палянцы дзіўнай,
Уражаны відзежай непазбыўнай –
Пра скрухі Рэха ўзяўся спеў ён скласці
І пра Нарцыса юнага няшчасці.

Дзе ж быў ён, у якім канцы сусвету –
Той, хто склаў спеў найпрыгажэйшы гэты?
Што будзе сэрца хваляваць заўсёды
Адвечнай асалодай
Вандроўніку пры месяцовым ззянні? –
Нябачных зданяў рой або спяванне
З вышынь паднебных? Ці з вышэйшых сфер
Ядвабных зор зіхоткасьць, што цяпер
Нагадваюць нам кветкавае ложа?
Па-над зямным узвысіўшыся, Божа!
Як напаткаць чароўна здолеў ён
Істоту боскую – Цябе, Эндыміён!

Ён быў Паэт – і ён быў закаханы;
Стаяў на Латме¹, ад святынь Дыяны
Ўрачысты гімн да слыху далятаў,
З даліны міртаў ветрык павяваў,
Быў твар нібы дзіцячы, у багіні,
Што ў храм заходзіла свой зорна-сіні:
Яна ўсміхалася ўвесь час вачыма
У бок ахвярнага, святога дыму.
Паэта ўразіў той самотны лёс –
Аплакваць стаў пасланніцу нябёс;
Спявала ліра гімны так натхнёна
І Цынтыі дала Эндыміёна.

---

¹ Латм – гара ў антычнай Іоніі (сёння – Бешпармак у Турцыі).

Царыца неба! Светлае чало!
Святло, якога ў свеце не было!
Ты ўсіх пераўзышла нябесным ззяннем
І як мне справіцца з апавяданнем,
Што словамі мядовымі захоча
Сказаць пра дзіва тваёй шлюбнай ночы!

Дзе караблі на неба праглі ўзбіцца,
Фэб прытрымаў на хвілю калясніцу,
Усмешкай асвяціў твой зрок пудлівы,
Перш чым, як полымя, памчаў імкліва...
Лагодай дыхаў вечар, што прыйшоў,
Імпэтам дужых поўнячы мужоў,
Нібы Гамера клікаў труб сігнал
Ці Апалона – ўпрост на п'едэстал.
Жанчыны трапяткою пекнатой
Здзівілі б і Венеру ў хвілі той.
Зефірам веяў брыз халаднаваты,
Ў дамы заходзіў, каб лячыць, праз краты
Нямоглых; хто хварэў на ліхаманку,
Тым наганяў ён моцны сон да ранку.
Як прачыналіся яны, ўжо ні ад смагі
Больш не цярпелі, ні ад іншай плягі...
Ускоквалі яны й былі бязмежна рады,
Віталі іх сяброў здзіўлёныя пагляды;
Абдоймы, пацалункі скрозь, бажба,
І пасмачкі адкінуты з ілба.

І бачыць можна ў юнакоў, дзяўчат
Здранцвенне і збянтэжаны пагляд,
Пакуль не зварухнуўся нехта першы
І навакол не загучалі вершы;
Ніводзін закаханы да тых пор
Ад болю ды пакутаў не памёр,
Радкі ж, прамоўленыя ў гэткай хвілі,
Шаўковай ніткай іх навек злучылі.
О Цынтыя! Я п'ю чароўны трунак –
Пастушкі мілай жарсны пацалунак.
Паэт ці нарадзіўся там? – Мой дух
Вандроўны сцішыўся, хоць не патух.

Да Надзеі

(То Норе)

Калі сяджу я ля свайго агню,
Мой роздум гэтак робіць мне балюча:
Я не пра тое, што «ў душы са мною»¹, сню
А пра пустэльні, пра каменне й кручы, –
Надзея, на мяне бальсан пралі
І крыламі сваімі атулі!

Калі ў гаі, дзе месяца святло
Ў галінках гасне, я адзін блукаю,
Зірну – і сэрца ў воміг праняло,
Бо Ўцеха паддалася ўжо Адчаю.
Ты ж промнем месяца праз змрок міргні
І Радасць ад Журбы абарані!

Ці Роспачы, дачцэ тае Журбы,
Душа цяпер паддасца ў паняверцы,
Ці знішчыць хмарай чорнаю слабы

---

¹ Намёк на дыялог Гамлета і Гарацыя (Шэкспір «Гамлет», акт I, сцэна 2):

ГАМЛЕТ. ...Гарацыя!

Мой бацька, бацька мой, ён тут, ён тут.

ГАРАЦЫЯ. Дзе, прынц?

ГАМЛЕТ.

Са мною, у душы, Гарацыя.

Ахвяры супраціў дашчэнтэ ў сэрцы –
Надзея, ты прыйдзі, яе суроч
І прэч гані, як ранак гоніць ноч!

Калі пра тых, каго здаўна люблю,
Трывожных вестак я чакаю ў скрусе,
Цябе, Надзея светлая, малю:
Будзь добрай, і тваім я застануся...
Нябеснае сям'ява сваё пралі
І крыламі сваімі атулі!

Спазнаю я няшчасную любоў
Ці ад бацькоў сваіх, ці ад каханай,
Мне веру дай, што для санетаў слоў
Шукаў не марна я ўначы аддана.
Надзея, на мяне бальсан пралі
І крыламі сваімі атулі!

Не цвеліць будучыня хай душу,
Радзіму не даймаюць хай нягоды,
Над Бацькаўшчынай хай, свой лёс прашу,
Свабода ўзыдзе, а не цень Свабоды!
І дух мой падтрымай тут на зямлі,
Дай мне ратунак, крыллем атулі!

Хай Вольнасць, патрыётаў вечны скарб,
Не будзе ганарыцца ўборам новым,
А й не апусціць сарамліва твар
Перад двара багаццем пурпуровым.

Сыдзі да нас, дай знак узмахам крыл,
Пасерабры высокі небасхіл!

Як зорка ў яснай велічы сваёй
З трыумфам хмары чорныя развее,
Праб'ецца зырка ў цемені густой –
Так ты праз змрок начны, мая Надзея,
На сэрца мне, прашу, бальсан пралі
І крыламі сваімі атулі!

Конік і цвыркун

(On the Grasshopper and Cricket)

Мацней за смерць паэзія зямлі:
Прывянуць птушкі ў засені ад спёкі,
Прачнецца голас радасці далёкі
З пакошы, як з зялёнай араллі, –
Траскоча конік, будзячы палі,
Плывуць стагоў мурожныя аблогі,
Яго тырады слухаюць валокі,
Пакуль не сціхне велічна ў быллі.

Паэзія зямлі не замаўкае,
Зімовым прысмеркам, як цішыню
Кую мароз, з-за печы трапяткая
З цяпла ўзнікае песня цвыркуна.
Здаецца нам, што прыпарнаму дню
У травах скарга коніка чутна.

Да Касцюшкі

(To Kosciusko)

Касцюшка велічны! Імя тваё адно,
Плён даючы здзяйсненняў нечуваны,
Як славы звон лунае несціханы
І бездань неба заваёўвае даўно.
У грона волатаў вядзе яно,
Што рухаецца праз сусвет нязнаны.
Сярод імён герояў без заганы
Пад срэбным німбама кожнае відно...
Яно нам кажа: прыйдуць шчасця дні,
Калі Дух добры блаславіць зліццё
Імя твайго й герояў даўніх дзей.
І атрымае новы гімн жыццё,
І будзе ён лунаць у вышыні,
Да ўладара вялікага бліжэй.

Сон і паэзія
(Sleep and Poetry)

*На ложку я ляжаў – і сон мне веяў
Не мружыў. Ды чаму тады без сну
Не мог я ведаць, што не адпачну:
Дух немачы не адчуваў німала,
Хвароба майго цела не даймала.*

Чосер

Што больш за ветрык наша вуха цешыць,
Што лепш лагодзе сэрца разнасцежыць,
Калі не пчолаў зумканне – улётку, –
Якія з кветкі лётаюць на кветку?
Што спакайнейшае ў зялёным цені
За гэтай ружы піжмавай цвіценне?
Што здаравейшае за шум лісця ў далінах,
Скрытнейшае – ад гнёздаў салаўіных?
Ці ж не Кардэлія нам падміргне
І ці не верш нас мрояй ахіне?
Сон, што нам мружыш вейкі! Забаўляеш
Адзін нас калыханкай ты, люляеш,
Над нашымі падушкамі няўзнак
Сплятаючы лазу ў вяночкі й мак...
Красуням моўчкі заплятаеш косы,
Іх падслухоўваеш, пакуль нябёсы
Не пасвятлеюць і пакуль паглядзі
Не будуць узыходу сонца рады.

Ды што на свеце за цябе вышэй,
За ягады на дрэвах гор свяжэй?
Дзіўней ад лебядзінага крыла,
Спраўней за ўзлёт у прыцемку арла?
Ці ёсць яно? Яе з чым параўнаю?
Ці веліч і трыумф яе спазнаю,
Бо ў думках асалода й страх штодня
Суседзяць – прэч, штодзённасць, мітусня!
Яна то перуном дзесь загрузоча
То недзе ў нетрах глуха заклакоча,
А то захоча шэптам падзяліцца,
Сказаць штось пра дзівосы й таямніцы,
Чые чуваць аддаленыя ўздыхі.
Ад нас ідзе малітвы голас ціхі:
Мы прагнем цешыцца святлом астральным
Ці гімнам урачыстым, трыумфальным,
Каб нас ушанаваў вянок лаўровы,
Калі мы ўрэшце скончым шлях жыццёвы.
Той голас часам велічна ўзлунае
І «Радуйцеся!» – моцна загукае:
Ён дасягне, бывае, Творцы слыху,
А потым страціць свой запал паціху...
Хто бачыў сонца яснае хоць раз
І воблакі, хто ў гэты светлы час
Стаў чысты перад Творцам і, ў гарэнні,
Ён зразумее маіх слоў значэнне:
І я ягоны не зняваю слых
Тым, што дух годнасці спасціг.

Паэзія! Пяром табе служу я,
Хоць і нішто пакуль мне не звястуге
Небажыхарства – ці то на вяршыні
Гары мне ўкленчыць, покуль з далячыні
Не прыйдзе велічы тваёй зіхценне
І водгалас маёй душы памкненняў?
Паэзія! Пяро ў руку бяру я,
Хоць і нішто пакуль мне не звястуге
Небажыхарства; я цябе малю:
Пашлі з сваёй святыні на зямлю
Свой дух п'янкі – і на мяне дыхні
Цвітучым лаўрам; дай мне скончыць дні
Ў раскошы; будзь мой юны дух натхнёны
Дзянніцай і ўзяці да Апалона
Ахвярай новай; будзь мой позірк свежы
Аблашчаны, а пекныя відзежы
Няхай бы райскім садам залуналі,
Адкрыўшы мне адвечныя скрыжалі,
Адкуль я б спісваў цэлыя старонкі
Пра лісце, краскі, німфаў голас звонкі
Пра іх гульню, пра цень пад баравінай –
На варце над заснулаю дзяўчынай.
Існуе вершаў незвычайных шмат:
Адкуль яны – мы проста наўздагад
Мяркуем. Будуць зноў відзежы ценем
Лунаць у доме, над маім агменем;
І я красу, шчаслівы, бачыць буду,
Куды б ні йшоў я моўчкі; і паўсюды,

Ў далінах сумных пільны мой пагляд
Угледзець грот чароўны будзе рад
Ці ўзгорак, чыю зелень пекны квет
Аздобіў шатай шчыльнаю як след, –
Ўсё запішу я дбайна, ўсё, што зрок
Ахопіць і людскі спасцігне клёк.
І неабсяжнага падзеі свету,
Як волат, я ўхаплю – імпэт мне гэты
Надасць тады неверагоднай сілы,
І вырастуць ураз бяссмерця крылы...

Стань і падумай! Бо ва ўсе часы
Жыццё – як дзень, што кропелькай расы
Спадае з дрэва; сон індзейца ў лодцы,
Які ляціць да прорвы што ёсць моцы...
Чаму такі журботны стогн чуцён?
Жыццё – як ружы юнае бутон,
Што не расцвіў; аповеду чытанне,
Які мяняць сюжэт раптоўна стане;
Дзяўчыны вэлюм ссунуты, ўбаку;
Хлапчук, што гойдаецца на суку,
На вязе так вясёла, бесклапотна...

О, дзесяць год мяне б маглi істотна
Паэзіяй уразіць! Гэтым часам
Душа магла б пабыць з сабой сам-насам.
Тады я ў іншыя краіны рушу –
Іх пільным вокам я разгледзець мушу;

Там чыстае вады пап'ю з фантанаў
І выберуся ў царства Флары й Пана:
Сон у траве... ем яблыкі, трускалкі –
У асалодзе і ў жаданнях палкі...
Да німфаў беларукіх падаб'юся,
Іх абцалую, і ў слабым укусе
Дрыготку белыя адчуюць плечы;
Да пальцаў дакрануся... і дарэчы
Тут будзе разам нам з табой, відаць,
Пра шлях жыцця аповед прачытаць.
Навучыць німфа галубка, каб ён
Крылом лагодна абвяваў мой сон,
А іншая зялёную спадніцу
Прыўзніме гожа – і пачне кружыцца
У танцы, і ўсміхацца будзе дрэвам
Ды кветкам, іх вітаць чароўным спевам.
І звабіць трэцяя мяне амаль
Туды, дзе цынамон паўсюль, міндаль,
Пакуль сярод зялёнае раўніны
Мы не спачнём, як тыя дзве пярліны
У ракавінцы.

Ці ж я шчасця край
Магу пакінуць і сказаць «бывай»? –
Магу! Каб жыць далей больш паўнакроўна,
Каб сэрца білася шляхетна, роўна
Ў змаганнях; ах! ну як тут не здзівіцца?! –
Ляціць між скал блакітных калясніца:

Віюцца грывы, дзьмуць вятры ў прасцяг,
І возчык адчувае нейкі страх...
І тупаценне дрогкае падкоў
Гучыць з-над купы тоўстых аблакоў;
І жвава ў бок смугі, дадолу мчыцца
Пад серабрыстым сонцам калясніца –
Яе ніжэй зацягвае віхор
І цягне па зялёных схілах гор
Уніз – туды, дзе свежа, ўтульна так...
І з жэстамі дзівоснымі вазак
З гарамі, дрэвамі гаворыць – боязь,
Уцеха і таемнасць твораць повязь:
Яны ўцякаюць перад змрочным ценем
Дубоў... Пад музыку ўжо з захапленнем
Нясецца нехта стрымгалоў наўскач –
І галасы чутны, і смех, і плач:
Хто затуліў сабе далонню рот,
Хто – твар схаваў, а хто, наадварот,
Адкрыта ззяе ўсмешкай палымянай,
Змрок ігнаруе; хто – глядзіць старанна
Назад, хто – узіраецца ўгару:
Іх тысячы, хто, што – не разбярэ.
Уверх лятуць прыгожыя дзяўчаты,
І толькі скачуць кудзеркі заўзята.
Крыляй, крыляй... У вусцішным памкненні
Вазак паглядам некага сустрэне
Пякучым, пільна слухаючы цішу –
Каб ведаць мне, пра што вазак той піша!

Відзежы зніклі – знікла калясніца
Ў святле нябёс, сэнс рэчаў праясніцца
Ўдвая мацней, аднак. І панясе
Рачулкай каламутнай, пакрысе,
Ў нішто, у небецце маю душу –
У думках, тым не менш, я ўваскрашу
І калясніцу тую, й падарожжа
Дзівоснае.

У чалавецтва, можа,
Няма даўнейшай веры ў ідэалы,
Каб уяўленне вольнае ўзлунала.
Яму няўрымсных коней рыхтаваць,
Каб рушыць да святла – й дзівакаваць
Над хмарамі? Ці не раскрыла вочы
Яно нам – як п'янкі этэр шапача?
Як лопаецца новая пупышка?
Як Дзэўс глядзіць і як спяшае крышку
З цвіценнем луг альпійскі? Быў алтар
На востраве – хто ж мог падважыць дар
Такога хору, што ствараў узор
Гармоніі й чый спеў ляцеў да зор,
Нёс гукі незямное пекнаты
Ў абшар галавакружнай пустаты?
Майстэрства музаў у часы былыя
Вышэй стаяла: косы залатыя
Яны расчэсвалі – і без турбот
Ігралі ды спявалі з году ў год.

Ці ж гэта ўсё забыта? Што ж, фіглярствы
І цемрашальства, й розныя штукаарствы
Ўвагналі ў чырвань Апалона. Хтосьці
Ні велічы яго, ні прыгажосці
Не ведаў, і драўляны конь тым часам
Сябе ўсур'ез стаў уяўляць Пегасам.
Ах, гэта сумна ўсё, усё – падман!
Вятрамі ўзварушыўся акіян,
Вы ж не адчулі, што блакіт нябёсаў
Вам грудзі растуліў, што перлы росаў
Рассыпаліся ўсюды летняй ноччу
Каб золак абудзіць. Ды хто з вас хоча
Пра тое чуць і разам абудзіцца?
Глухія вы, і вам не адлучыцца
Ад грузу розных правілаў нікчэмных.
І ўсё жыццё вы ў пошуках дарэмных:
Вас навучылі гладкія радкі
Складаць, загнаць іх у шаблон такі,
На ўзор Якубавых вядомых жартаў –
А ці з рамеснікаў браць прыклад варта
Ў Паэзіі?! Няшчасная галота!
Яна цкавала й боскую істоту,
Сама не заўважаючы таго
Дый стану вельмі хісткага свайго.
Насіліся з дэвізам вы замшэлым –
З тым Буало.

Вы, што ў памкненні смелым

Лунаеце над горкамі, ў істоту
Маю ўсяляеце спрэс пашаноту;
Мне вусцішна цяпер узгадаць тыя
Усе імёны слаўныя, святыя –
Каб я ў нядобрым месцы іх накрэмзаў.
Ці ж плач кранае ваш старую Тэмзу?
Ці ж вы над Эйванам у нейкі час
Збіраліся ды плакалі хоць раз?
Ці ўспомнілі вы той, без лаўраў, край
І ці прамовілі яму: «Бывай»?
Ці з духам засталіся вы самотным,
Што маладоць адзначыў спевам годным
І рана адышоў? Не, не хачу,
Каб у мяне той час быў уваччу!
Цяпер час іншы, бо вы нам паслалі
Дабраславенне дый ушанавалі
Вянкамі свежымі, й пякнейшы спеў
Да возера крыштальнага зляцеў
У дзюбе чорнай лебедзя; і нейкі
Нібыта гук даносіцца жалейкі
З-па-за хмызоў, і ён па ўсёй даліне
Чароўна расплывацца не пакіне,
А вам усцешна...

Так яно, аднак

У тых салодкіх песнях – грому знак
Дзівосны, а ў ім моц і асалода
Змяшаны з веліччу. Скажу з нагоды:

Нібы крывыя вёслы – тыя тэмы,
А імі, вось, паэты-Паліфемы
Турбуюць акіян. Святла лавіна –
Паэзія: ў ёй сіла быць павінна
Нястрымная, што дрэмле на плячы
Ў сябе, брывом прыгожа ведучы,
Каб тут жа тысячы людзей душой
Скарыліся і аддаліся ёй.
Ад муз народжаная, ды такая
Моц у яе, якую толькі мае
Анёл нізрынуты: пні, чарвякі,
Магілы, труны, саваны й такі
Змрок непраглядны – радуюць яе,
Шлях церневы спажыву ёй дае.
І ўсё ж Паэзія – не, не забудзем! –
Павінна суцяшаць і ўзлёт даць людзям
У думках.

Мне ж усцешна: мірт прыгожы,
На Кіпры недзе, з пустазелля, можа,
Узніме голаў, і маўклівую прастору
Затопіць вечнай зеляніны мора.
Там птушкі мілья свой знойдуць схоў
І ў цені зашчабечуць зноў і зноў,
І квеценню пажывіяцца, і лісцем...
Давайце ствол шляхетны той ачысцім
Ад церняў, каб, калі мы сыдзем, новы
Аленянятаў род абавязкова

Знайшоў дзірван пад ім, увесь у кветках;
Каб закаханы ў сваіх бедах, бедках
Не страціў клёку, каб чытанне кнігі
Не здолела збянтэжыць позірк ціхі;
Каб ліха большае нас не цвяліла
За зелень, што акрыла ўзгоркі, схілы...
О, пекныя надзеі! Завядзе
Туды ўяўленне вас, чароўна дзе!
Напэўна, між паэтаў той кароль,
Хто дасць палёжку ды суцішыць боль.
Ах, каб жа я дажыў да ўцехі гэтай!

Ці нехта скажа, што я трон паэта
Заняць хачу? Што лепей мне аблічча
Прыцьміць сваё і не ўдаваць вялічча?
Што румзанне хлапечае мяне
Пад гром бязлітасны падставіць? Не!
Калі схавацца – толькі ў той куток,
Дзе бляск Паэзіі зіхціць здалёк.
Калі ж сканаю я, дык, сама меней,
Я пад таполяй лягу, ў ціхім цені,
І зашуміць трава над дамавінай,
І добрага я заслужу ўспаміну...
То прэч тугу ды марныя згрызоты!
Бо той яшчэ не ведае маркоты,
Хто прагне ўсё ж шляхетнага фіналу;
І хай я мудрай спадчыны німала
Не варты, хай не знаю да пары
Я, куды дзьмуць шалёныя вятры,

Хай часта думкі зблытаны мае
Пра чалавечнасць і абсяг яе,
Хай мне няўцямны робіцца такі
Неспасцігальны цёмны дух людскі,
Вялікая ідэя прада мною
Ўзышла – з яе Свабоду зладжу, скрою,
Ў якой Паэзіі я мэту бачу
Ды сэнс. І я таго не перайначу,
Што пораў тых чатыры ёсць у года,
Што крыж царквы – ў пагоду, непагоду –
Глядзіць у неба, што, як страх мне веі
Звядзе, я рэпутацыю займею
Нікчэмнасці; што трэба ясна
Прамовіць, што ў душы гарыць нязгасна.
Хай лепш праз прорву паскачу, няйначай
Вар’ят; хай лепей мне прамень гарачы
Дэдалавы растопіць крылы й скіне
Брутальна ўніз – у самай той хвіліне
Падкажа розум: спакайнейшы будзь:
Як зоркі ў небе, выспы паўстаюць
У змрочным моры. Колькі ж трэба працы,
Дзён, высілкаў! Як мне, аднак, сабрацца
Ды змераць тую шырыню? І як,
Укленчыўшы, злавіць удачы знак
І не сказаць: не, немагчыма гэта!
Не, немагчыма!

Буду жыць я з мэтай

Стаць спакайнейшым, зменшыўшы імпэт,
Каб дзіўны досвед свой пакінуў след...
З маіх грудзей знікае ўжо трывога –
Сяброўская адкрые дапамога
Шлях славы мне ды сведчаннем прыемным
Братэрства стане, прыязі, ўзаемным
Дабром адзначыцца ў душы паэта,
Раптоўна ўзнікшы ў выглядзе санета.
Ўзнікаюць рыфмы раз, другі ў маўчанні
І нараджаюць пэўнае пасланне
Да будучага дня, і пачуццё
Жыве ўнутры, і вось, сэрцабіццё
Такое ж, нібы са старой паліцы
Узята кніга, каб над ёй схіліцца
Ўсім разам. Я грамзоль штось ледзь-ледзь,
І мкнуцца ўжо мелодыі ўзяцець:
Як галубы, ўсё парамі лунаюць
І захапленне, радасць выклікаюць.
Іх формы прыгажэйшыя штодня –
Гатовыя спыніць палёт каня;
І лёгкімі яны праводзяць кстамі
Па кудзерках прыгожых... Перад намі
Скок з калясніцы Бахус зробіць ладны –
І запалаюць шчокі Арыядны.
Ў палоне я чароўных тых лятункаў,
Калі альбом разгортваю малюнкаў.

І мірных вобразаў узнікне чарада,
Як ля чароту неўпрыкмет вада
Ўстурбуецца пад лебедзя крылом,
Як канаплянка пырхне над кустом,
Як матылёк зляціць залатакрылы,
На ружу сядзе й задрыжыць так міла –
І шмат прыгожага яшчэ ўзгадаю
І ў памяці – як радасць – захаваю,
І ў сне, што на мяне сплыве ад макаў,
Я не забуду той раскошы знакаў.
Яму за тое, чым мой верш каштоўны,
Я трохі ўдзячны; гэтак, безумоўна,
Ўжо саступілі галасы сяброў
Маўчанню месца пекнаму; я зноў
Тужу ў пасцелі па цудоўным дні.
Паэтаў дом... Вось тут ключы, зірні,
Да храма радасці. З цямрэчы ўпарта
Абрысы праступаюць даўніх бардаў –
Усмешліва-халодныя абліччы;
Той шчасны, хто ў вякі з сабой пакліча
Свой Лёс і Славу! І сатыры, й фаўны
Да спелых яблыкаў імкліва, спраўна
Скачкамі паляцелі ўпрост з пахучай
Лістоты вінаградна-лознай кучы.
Перада мной паўстаў храм мармуровы,
Рэй німфаў перад ім быў адмысловы,

З іх самая прыгожая бялюткай
Рукою сонца бляск зусім ціхутка
Кранула, а там побач дзве сястры
Ўздымаюць рукі асцярожна дагары,
Каб трохі страхаваць хаду дзіцяці;
А іншыя там слухаюць багацце
Чароўных гукаў дудкі пастушынай.
А там вось німфы – іншае карціны
Сюжэт – даюць Дыяне баязліва
З батысту покрыва – і ўжо вада гулліва
Яго палошча, пырскі рассявае,
І са спакоем хваля так марская
Ўзбіваецца на ўскрайкі скалаў шэрых
І водарасці ўскідвае на бераг
Цярпліва ды настойліва, якія,
Аднак жа, неўзабаве пена змые...

Лагодна голаў там Сапфо схіліла
З усмешкай, быццам цішыня застыла
На твары задуменным і сышла
З вачэй маркота, і журба – з чала...

Альфрэд Вялікі там жа, ўстурбаваны,
Што свету зноў нанесеныя раны;
Касцюшка ў адзіноце там: цяжар
Пакут знявечвае шляхетны твар.

Петрарка, выйшаўшы з-пад шатаў гожных,
Глядзіць на Лаўру й адарваць не можа

Вачэй... Яны шчасліўцы! Абаім
Ім здолела Паэзія сваім
Узмахам крылаў знак падаць і ззяннем
Сваім акрыць. А я распавяданнем
Маім у глыб такую не сягну –
І думка тая пазбаўляе Сну
Мяне; ды ўсё-такі ланцуг чарговых
Разваг і думак узнікае новых,
Што полымя раздзьмухвае ў грудзях,
Як золак настае ў начы працяг.
Я свежы ўстаў, вясёлы ды рашучы
Пачаць пісаць твор гэты немінуча:
Радкам я стану бацькам, а яны,
Якія б ні былі, – мае сыны.

finis

Ода салаўю

(Ode to a Nightingale)

Дратуе сэрца млявая туга,
Мне цяжка, быццам ад балігалову,
У думках – апіятная смуга:
Я ў Лету акунуўся напалову.
Не зайздрасць гэта да шчаслівых нот –
Я ўсцешаны тваёй уцешнай доляй,
Калі, дрыяда, легкакрылы дух,
Тваіх мелодый лёт
Лаўлю між ценяў, букаў і таполяў,
Калі пра лета ты пяеш за двух.

О, мне б глыток віна, што шмат гадоў
Хавалася глыбока пад зямлёю,
Што пахне песняй цёплых гарадоў,
Правансам, танцам, свежаю раллёю.
Мне б келіх з поўднем, з сонцам цэлы год,
Мне б чыстай і іскрыстай Іпакрэны,
Такой, што перальецца цераз край,
Мне б пурпуровы рот,
Каб мог я піць і свет пакінуць тленны,
З табой сышоўшы ў твой лясісты рай.

Пакінуць свет і зрынуць у нябыт
Усё, чаго не знаў ты між лістоты:

Бяссілле, ліхаманку, плач наўзрыд,
Той свет, дзе людзі чэзнуць ад самоты,
Дзе лёс старых – хваробы й сівізна,
Дзе маладыя нікнуць, быццам цені,
Дзе думкі – гэта чыстая нуда,
Знямога ў іх адна,
Дзе Прыгажосць жыве ўсяго імгненне
І дзе Любоў спывае як вада.

Хутчэй, хутчэй! Я да цябе ляцеў
Не ў калясніцы Вакхавае світы –
Узняў мяне на лёгкіх крылах спеў,
Хоць розум мой змарнелы і знябыты.
Вось я з табой – і цемра ажыла:
Прынцэса-поўня ўжо сядзіць на троне
Сярод сваіх васалак – зорак-фей,
А тут няма святла,
І толькі скрозь зялёнае сутонне
Нясе ясны з неба ветравей.

Хавае цемра кветкі ад вачэй,
Ды водары струменяцца ў паветры,
Духмянай ноччу адгадаць лягчэй,
Чым гэты месяц аздабляе нетры,
Вясновыя гаі і паплавы,
Што дарыць глогу, дзічцы, і шыпшыне,
І любым дочкам майскае пары –
Фіялцы між травы

І ружы мускуснай, што ў росах стыне
І ўлетку аж гудзе ад жамяры.

Я слухаю. Як часта я ў жыцці
У смерць бываў амаль што закаханы
І ў рыфмах заклікаў яе прыйсці,
Каб выправіць мой дух у свет нязнаны.
Памерці зараз – як дзівосны дар,
Растаць у гэтай ночы без пакуты.
Твой спеў найлепшым будзе вестуном,
Ён поўны палу й чар!
Ды рэквіем твой будзе не пачуты –
Я страчу слых, зраблюся дзірваном.

Ты не для смерці, бесмяротны птах,
Бо кожны род быў да цябе прыязны.
Я ўзношу спеў твой – і яго ў вяках
Узносілі і каралі, і блазны.
Магчыма, той жа песні бег струмень
У сэрца Рут, зняможанай ад гора,
Калі яна збірала каласы,
І той жа песні цень
На вокны падаў, што глядзелі ў мора
Ў краіне фей у даўнія часы.

У даўнія! Як пахавальны звон,
Гучыць радок, мяне вярнуўшы свету.
Бывай! Бо ва ўяўлення – горшы плён,
Чым марылася некалі паэту.

Бывай, бывай! Цішэе твой харал,
Знікае ў лугавінах за ракою.
Яго схавалі курганы між ніў
Ці праглынуў прагал.
Заціхла песня – ці растала мроя?
Яе прытрызніў я альбо сасніў?

***

(Two or three Posies...)

На два-тры букеты –
Па два-тры хвашчы,
На носе кабеты
Два-тры прышчы,
Два-тры мудрацы
І два-тры прасцячкі,
На два-тры гаманцы –
Па два-тры пусцячкі,
Дзве-тры прычыны
Пагрукаць у дзверы,
Дзве-тры гадзіны –
Выспацца ў меру,
Два ці тры шкоты
І дзве-тры пляткаркі,
Два ці тры шпроты
На раз-два для кухаркі,
На двух-трох грызуноў –
Дзве-тры пільныя коткі,
На двух-трох фарсуноў –
Дзве-тры пільныя цёткі,
За дзве ці тры хвілі –
Дзве-тры ўсмешачкі даме,

Дзве ці тры мілі
Між двума гарадамі,
Дзве ці тры шубкі
Для выхаду ў свет,
Дзве-тры галубкі –
І гатовы санет.

Ода грэцкай вазе
(*Ode on a Grecian Urn*)

Спакоем гадаваная адвеку,
Цнатлівая нявеста цішыні,
Лясны гісторык, лепш за чалавека
Раскажаш казку пра былыя дні.
Якіх легенд хаваеш ты спляценні?
Пра лёс багоў? Смяротных лёс пракляты?
Аркадскіх гор даўно мінулы час?
Што гэта за пужлівыя дзяўчаты?
Шалёныя змаганні, целы, цені?
Што за кімвалы, флейты, юр, экстаз?

Чуваць салодкіх гукаў пералівы,
Ды тыя, што не чутны, – салатзей.
Таму гучыце, ціхія матывы,
Для радаснай душы – не для вушэй.
Прыўкрасны хлопчык, назаўжды пяшчота,
І вечна зелянець галінам дрэў,
Не спраўдзіцца юначае жаданне;
Аднак не варта вечнасці маркота –
Ты не спазнаеш шчасця і не звяне
Краса каханай, як не змоўкне спеў.

Шчаслівыя, шчаслівыя галіны:
Навек убор ваш – хай ідуць гады,
І ты, спявак Тэмпейскае даліны,

Бо песня твая новая заўжды!
Шчаслівае, шчаслівае каханне!
Шчаслівы дух, нягодамі не скуты,
І кроў кіпіць – без болю і клопот;
А жарсць людская, нібы снег, растане
І знікне, пакідаючы пакуты,
Гарачы лоб і перасохлы рот.

Хто тыя, што выходзяць у дарогу?
Свае дары на чый нясуць алтар?
Ахвяраю якому будзе богу
Цялушка ў кветках, раскажы, святар!
І што за горад ля ракі ці мора
Альбо ў гарах муры гасцінных вежаў
Пакінуў люд святарным ранкам тым?
Ніхто не прыйдзе, гораду на гора,
Каб падзяліцца навіною свежай
І расказаць, чаму стаіць пустым.

Атычны вобраз! Пояс мармуровы
Цябе абвіў – са стомленых мужчын,
Дзяўчат, галінаў: набажэнствы, ловы!
Твая хвалюе форма без прычын,
Нібыта вечнасць, пастараль спакою!
Калі мы сыдзем, то сярод нашчадкаў
Ты застанешся, ім у горы ззяць,
Ты ім раскажаш, сябра і загадка:
Краса ёсць праўдай, праўда ёсць красою –
Усё, што знаў ты і што мусіш знаць.

Ода Псіхеі

(Ode to Psyche)

Пачуй, Багіня, гэтыя радкі,
Народжаныя ў шчасным успаміне.
Бязладнасць іх і твой сакрэт, які
Скажу табе ж самой, даруй, Багіня.
Я мроіў, спаў ці бачыў сапраўды
Крылатую Псіхею? Сёння рана
Блукаў я ў лесе бесклапотна, ды
Спыніўся ўражаны, зачараваны:
Там, у перапляценні траў густых,
Пад нізкім шапатавівым дахам дрэў,
Ляжалі дзве прыўкрасныя істоты,
І бег ручай ля іх.

Між кветак дрогкіх, срэбных, залатых,
Блакiту неба, зелены лістоты
Яны ляжалі ціхамірна так,
Злучыўшы крылы, пераплёўшы рукі,
А вусны, нібы ў час салодкай мукі,
Не зліўшы, каб нараніцу без зморы
Цалунак доўжыць на вачах Аўроры,
Калі наўкола свет яшчэ пусты.
Крылаты хлопчык, ведаю цябе я.
А хто, галубка дарагая, ты?
Яго Псіхея!

Ты ўзятая была да пантэону,
Калі занепадаў Алімп стары,
Селены зорка й Веспер утрапёны
Перад табой цьмянеюць. Алтары
Багі ўсе маюць, у цябе ж – ні храму,
Ні кветак, ні дароў,
Ні лютняў, ні жрацоў, ні фіміяму
З курыльніц святароў,
Ні хору, ад якога ў цішыні
Хвала табе разносіцца шырока,
Ні прошчы, ні святой пячоры, ні
Самазабыўных бачанняў прарока.

О найсвятлейшая! Спазніўся я
З антычнай клятвай і адданай лірай,
Не славяць болей німфаў ручая,
Агонь з вадою не ўсхваляюць шчыра.
Але і сёння, калі ўсё сышло,
Калі стагоддзяў прамінула мноства,
Я бачу, як сярод нямоглых бостваў
Дрыжыць тваё зіхоткае крыло.
Дазволь жа мне, Псіхея, ўзвесці храм,
Каб поўны быў дароў,
І хорам быць, каб ад яго ў гаі
Хвала табе разнеслася шырока,
І прошчай, і святой пячорай, і
Самазабыўным бачаннем прарока.

У дзікіх нетрах розуму свайго
У гонар твой пастаўлю храм дзівосны,
І думкі, растучы вакол яго,
Шумець на ветры будуць, а не сосны.
Адсюль далёка соснаў чарада
Пакрые горы вострыя патроху.
Там пчолы, птушкі, вецер і вада
Дрыядаў залюляюць сярод моху.
Паміж тае бязмоўнасці святой
Я ружамі алтар засыплю твой,
І пабягуць па ім разваг спляценні,
Сцябліны і бутоны розных дзіў:
Іх гадаваў садоўнік-уяўленне
Ї ніколі двух падобных не ўзрасціў.
Душы я дам усё, чаго захоча
І прагнула даўно:
Паходні бліск і для Кахання ў ночы
Раскрытае акно.

Робін Гуд
(*Robin Hood*)

Сябру

Не! Дні тья праляцелі,
І гадзіны пасівелі;
Хвілі адышлі: даўно
Шчыльна ўкрыла іх радно
Лісцяпадаў незлічоных.
І нямала зім шалёных,
Подзьмухаў з усходу, бур
Білася ў зялёны мур,
Дзе калісьці жыў народ
Без падаткаў ды турбот.

Не! Не ўзнікне рогу гук,
І тугі не свісне лук;
Глуха ў верасах густых –
Цёмны лес зусім прыціх,
Даць пачуцца жартам, смеху
Не пад сілу нават рэху.
Жарты люду да пары
Сціхлі ў цёмным гушчары.

Як захочаш, то заўжды
Можаш сам прыйсці сюды

Ў чэрвені: маладзіка
Промні – за правадніка,
Ці сем зорак. Толькі тут
Не сустрэне Робін Гуд;
Ані Джон Буль, гарлапан,
У пусты не грукне збан.
Цішыня вакол такая,
І ніхто не праспявае
Болей гаспадыні хмелю
За якісьці куфаль элю.

Не чуваць сярод галін,
Як спявае Гамелін,
Не пакажа дзень вясёлы,
Як гуляюць «пасвісцёлы»,
Лес Шэрвудскі знік, прапаў –
Каб той Робін Гуд устаў
З дамавіны нечакана,
Разам з ім – яго Мар’яна,
Выгляд ейны б пазмрачнеў,
Ну а ён адчуў бы гнеў,
Бо дубы, што іх віталі,
Пад сякерамі упалі
І згнілі ў вадзе марскоў,
А пчаліны кожны рой
Апынуўся ў агароджы –
Мёд жа прадаюць за грошы!

Покуль кожны з нас живе,
Слава луку й цеціве!
Слава лоўчаму ражку!
Слава лесу і лужку!
Слава ладнай апанчы
У мысліўца на плячы!
Слава Джону-забіяку
І ягонаму каняку!
Слава Робіну-герою,
Што пад хатай лёг старою!
Слава вечная Мар'яне,
Кожнаму ў шэрвудскім клане!

Хоць даўно мінуў той час,
Славу ўсім пяём штораз.

У гонар восені

(To Autumn)

I

Час туманоў і плёну сакаўнога!
У змове з сонцам бласлаўляеш ты
Лазу ля стрэх, каб грон трымала многа,
Сад сціхлы, каб яму да ламаты
Ў суках ставала клопату старога;
Мяздру салодзіш пахай садавіны,
Арэхі спеліш, гарбузу жывот
Выкругліваеш, сочыш штохвіліны,
Каб кветак позніх ліўся смех вясёлы,
Каб як пазней адчулі холад пчолы,
Бо лету душна ў клейкіх келлях сот.

II

Хто ўвагу на заможную не зверне?
Сядзіш ты бестурботна на таку,
Вятрэц, які нядаўна веяў зерне,
Твае кудлаціць пасмы неўзнаку,
Ці спіш на недакошаным пракосе,
Ад маку ахмялелай – лета сніцца,
У кветках паласу шкадуе серп,

А часам, як збіральшчыца калосся,
Гнеш галаву цяжкую да крыніцы.
Цурку з давільні віцца, не спыніцца,
Табе глядзець гадзінамі няўсцерп.

III

Дзе веснавыя спевы, пералівы?
Не дбай пра іх – ёсць музыка ў цябе,
Пакуль, ацeniўшы іржышча нівы,
Ласкава дзень канае ў харашбе,
І камарыны хор нуду гайдае
У лазняках на выпасах лагоды,
Цвыркун не пакідае жываплот,
Бляюць ягняты і ручай рыдае,
Малінаўка зайшлася ў садзе згоды,
І ластаўкі, сабраўшыся ў чароды,
Шчабечуць у нябёсах на адлёт.

Ода восені
(*To Autumn*)

Пара дажджоў і спелага ўраджаю
Сталее разам з сонцам пакрысе
І з ім, найлепшым сябрам, разважае,
Як вінаград павесіць на страсе,
Як яблыкамі ў садзе гнуць галіны,
Плады напоўніць сокам да краёў,
Як наліваць арэх, бранёй адзеты,
Салодкасцю, як выпусціць наноў
Бутоны, каб падумаў рой пчаліны:
Схаваны ў сотах цёплыя часіны
І больш ніколі не загіне Лета.

І хто цябе хоць зрэдку не прыкмеціў
Сярод твае раскошы і красы?
Сядзіш ты, бесклапотная, ля клецяў,
І вецер ледзь кранае валасы;
Альбо на ніве, напалову зжатай,
Ты спіш у маках, серп дае спакой
Тваім палеткам з кветак мешанінай,
Ці праз ручай хадою зухаватай
Ідзеш з калоссем – ношаю цяжкой,
Ці пільна сочыш, як цячэ ракой
З давільні сідр, – гадзіна за гадзінай.

Дзе песні, што гучаць парой вясновай?
Пра іх не думай – маеш свой матыў,
Калі аблокаў стужкаю пунсовай
Памерлы дзень над пожнямі застыў;
Тады гудзе звон жальбаў камарыных
То ўверсе над вярбой, то ля вады –
Гуляе вецер жамярой у плёсах;
Гурты ягнят гарэзяць у далінах;
Пяе цвыркун на розныя лады,
Малінаўкамі поўняцца сады,
І ластаўкі шчабечуць у нябёсах.

Ода Меланхоліі
(Ode on Melancholy)

Не выцїскай атруты з аканіту,
Да Леты не ідзі ў аблудным сне,
Хай Празерпіна прывідам з нябыту
Твайго ілба ніколі не кране;
І з ягад ціса не рабі ружанцаў,
Псіхеі не дазволь прыняць аблічча
Начнога матылька, не запрашай
Саву дзяліць з табой журботу танцаў,
Бо ценяў млява цень тады пакліча,
Каб затапіць бяссоннем твой адчай.

Але калі слязьмі набракнуць хмары
І меланхолія залье палі,
Каб напаіць сасмяглыя абшары
І даць спатолю стомленай зямлі,
Тады сумуй з вясёлкаю на моры,
З раскошаю прыўкраснае півоні
І з ружаю – самотніцай начэй,
Калі ж твая ўладарка не ў гуморы,
Вазьмі яе пяшчотныя далоні
І пі нагбом тугу з яе вачэй.

Жыве яна з Красой, чый век кароткі,
І з Радасцю, што хутка адцвіла,

І з Асалодай, чый нектар салодкі
Атрутай робіць майская пчала.
Так, у святарнай залі храма ўцехаў
Спяваюць Меланхоліі харалы,
І толькі той узыдзе на амбон,
Хто зведаў шчасце, стомлены і сталы,
Бо ён адчуе горыч яе смеху
І трапіць назаўжды ў яе палон.

**Да дзяўчыны, што надала мне
лаўровы вянок**

(To A Young Lady Who Sent Me A Laurel Crown)

Уранні вецер звеяў у мяне
Ўвесь страх з душы. Жывы, здаровы,
Хачу я толькі, каб вянок лаўровы,
Як што, паклалі на маёй труне.
О, сведкі зоркі! Недарэмна, не,
Да скроняў дар прыклаў я адмыслова,
Знак Апалона, чый вянец, гатовы,
Рукою белай ты даслала мне.
Мне хтосьці скажа: «То ідзі да мэты!»
А нехта проста загадае: «Стой!» –
Ці згодны б быў цярпець гвалт гэты
Ад марных Цэзараў дух дзёрзкі мой?
Не! Я, пачуццем гонару сагрэты,
Укленчваю перад тваёй рукою.

Да Байрана

(То Byron)

О Байран! Твой салодка-сумны спеў
З пяшчотнаю і неадольнай сілай.
Нібыта Чуласць раптам абудзіла
Ўсіх струн тугу. А ты не захацеў
Замоўкнуць спеву даць, які ўзляцеў...
І ліха чорнага не засцяць крылы
Душы святла – прыгожага свяціла,
Чый бляск у цемры гожа зазіхцеў.
Так з хмарай: крые поўню на хвіліну –
І тут жа свеціцца сама з бакоў
Зіхценнем пекным колеру бурштыну,
Бы чорны мармур – жылкамі вякоў;
Як перад сконам, голас лебядзіны
Спеў сумна-гожы хай спяе нам зноў.

**Радкі, напісаныя 29 траўня [1815 г.],
на ўгодкі рэстаўрацыі Карла,
пад бомканне званоў**

*(Lines Written on 29 May, the Anniversary of
Charles's Restoration, on Hearing the Bells Ringing)*

Вар'яты-брыты! Славіце вы хорам
Свайго тырана, свой найгоршы сорам? –
Не слаўных патрыётаў?

Ах, здрадніцкія чую я званы:
Па Вэйну, Сідні, Расэлу¹ яны,
Мне ў сэрца льюць гаркоту.

---

¹ Гэры Вэйн, Олджэрнан Сідні, лорд Ўільям Расэл – дзеячы
Англійскай рэвалюцыі XVII ст., пакараныя смерцю падчас
кіравання Карла II.

***

(When I have fears that I may cease to be...)

Калі ахопіць страх, што прыйдзе скон,
Пакуль пяро калоссе дум зразае,
Пакуль у сціртах кніг высокі плён,
Бы ў кляцях сон багатага ўраджаю;
Калі гляджу на зорны твар начы
У сімвалах высокага трымцення,
Адчую: мне ніколі не змагчы
Рукою ўдачы затрымаць іх цені;
Калі адчую: больш не ўбачыць мне
Цябе, што створана адным парывам,
І асалода боль не ўзварухне
Няўлоўнасцю любові – над абрываю
Сусвету я стаю, самотны госць,
Пакуль знікаюць слава і мілосць.

Што сказаў дрозд
(What the Thrish Said)

О ты, хто зведаў зімнія вятры,
Хто бачыў праз імглу абрысы хмар
І чорны вяз сярод прамерзлых зорак, –
Увесну прыйдзе час твайго жніва.

О ты, што ноч за ноччу прагартаў
Глухога зроку кнігу – у часы,
Калі зямлю самотнай Фэб пакінуў, –
Увесну прыйдзе ранак, тройчы твой.

Забудзь пра веды! Я без іх спяваю,
І дні вясны ўслаўляе гэты спеў.
Забудзь пра веды! Я без іх спяваю,

І вечар слухае мяне – бо той,
Каго гняце бяздзеинасць, не бяздзеіны,
І той не спіць, хто думае, што спіць.

***

(Where be ye going, you Devon maid?..)

О, з Дэвана дзева, куды з кашом
Ты ўпэўнена так прастуеш?
Маленькая фея, *што* ў крынцы бялее?
Вяршкі? Ці мяне пачастуеш?

Люблю я твой луг і краскі твае –
Бяседы твае, вядома...
Глядзіш у зямлю? А я так люблю
Цябе цалаваць пакрыёма.

Люблю твае горы, даліны люблю,
Тваіх авечак чароды:
Люблю чуць на пашы, як сэрцы два нашы
Аднолькава б'юцца заўсёды!

Мы кош твой схаваем, і на вербалоз
Хусцінку тваю я ўскіну.
І ноччу кароткай пачуе стакротка
Цалункі з зялёнай пярыны.

Да Гамера
(*Sonnet to Homer*)

Аточаны няведаннем, сяджу я
І пра цябе ўсё чую, пра Кіклады,
Як той, які на беразе адчуе
Дэльфінаў ды каралаў тых прынады...
Ты быў сляпы... Але рассунуў сцены
Жытла нябеснага табе Дзэвес,
А Пасейдон узнёс чартогі з пены,
Пяць дзеля цябе Пан змусіў лес.
Святло праб'ёцца і на бераг змрочны,
На ўскрайку прорвы вырасце трава,
Пачатак ранню зробіць час паўночны,
Празорцы клёк народзіць галава.
Так колісь царскі позірк Артэміды
Лунаў да неба, да зямлі, Аіда.

***

(Sweet, sweet is the greetings of the eyes...)

Чаруе мяне вітанне вачэй,
І голасу песціць вітанне.
Зляцелі ў нябыт як найхутчэй
Мінулага часу расстанні.

Шчака да шчакі цяпер прыпадзе,
Рук поціскам страчаны лік –
Мы недзе за морам спаткаемся, дзе
Адзін некрануты цалік.

Дзе ж паэт?..
(Where's The Poet?)

Дзе ж паэт? О, музаў дзевяць,
Пакажыце, дзе ён дзеіць!
Ён з усімі роўны, як
Той, хто з роду каралёў,
Ці зусім як той жабрак,
Што на хлеб прасіць прыйшоў.
І хоць малпу, хоць Платона,
Хоць арла, хоць валавоку
Ўмее слухаць ён натхнёна –
Ўсіх пазнае ён здалёку.
Тыграў або львоў рыканне,
Што вусцішнавата з горла
Вырвалася і замёрла, –
Ўсё гучыць яму, як словы
Матчынае мовы.

Сучаснае каханне

(Modern Love)

Што ёсць каханне? Лялька, што ў руках,
Каб яе песціць, калыхаць; імёны
Напрыдумляць ёй боскія?
Каб думала дурная маладосць,
Што тым абагаўляе і сябе,
Як летам ходзіць ачмурэлая
Штодня, пакуль дзяўчынін грабянец
Тырай не падасца ёй жамчужнай
І покуль боты простыя не стануць
Батфортамі Рамэа й Клеапатра
Не зойме сёмы дом, на Брунсвік-Сквер
Не прыйдзе жыць Антоній. Дурната!
Што жарсць паліла свет – і ставілі
На кон жыццё царыцы й ваяры,
Не значыць, што пакуты гэткія
Магчыма з пустазеллем параўнаць.
О дурната! Знайдзі пярліну мне,
Што Егіпцянкаю была расплаўлена,
І я скажу, што, хоць на вас капелюшы
Бабровыя, – вы ўмеце кахаць!

La Belle Dame sans Merci

О, бледны рыцар, што з табой?
Чаму блукаеш тут адзін?
Замоўклі птушкі, ссох чарот
Ля азярын.

О бледны рыцар, што цябе
Гняце цяжарам да зямлі?
Вавёрчын поўніцца засек
І зжатыя палі.

Лілею на тваім ілбе
Змачыў цяжкой пакуты пот,
І лёг завялай ружы квет
На смяглы рот.

Сустрэў я панну на лугах,
Яна – дачка прыўкрасных фэй:
Я змеціў лёгкую хаду
І дзікі бляск вачэй.

Зрабіў я з кветак ёй вянок,
І бранзалет, і пояс з траў,
Каханне мне яе пагляд
Паабяцаў.

Я пасадзіў яе ў сядло,
І дзень мінуў, нібыта ў сне,
Я быў з ёй побач, а яна
Спявала мне.

Яна сабрала мёд, расу,
Дала мне водарны напой,
І дзіўны голас прашаптаў:
«Каханы мой».

Мяне ў пячору прывяла
І там аплаквала свой лёс.
Я вочы панны цалаваў –
Сушыў ад слёз.

Закалыханы, я заснуў
І сніў, зняможаны, без сіл,
Што быць бядзе, а нада мной –
Халодны схіл.

Я бачыў бледных ваяроў
І чуў: «Спагады не прасі,
Цябе ўзяла ў палон яна,
La Belle Dame sans Merci».

Мне стала страшна ад пагроз
І слоў, што несліся з магіл,
Ачуўся я, а пада мной –
Халодны схіл.

Таму гняце мяне цяжар,
Таму блукаю тут адзін,
Хоць змоўклі птушкі, ссох чарот
Ля азярын.

***

(The day is gone and all its sweets are gone...)

Дзень адышоў, і ўсё за ім пайшло –
І слодыч губ, і голасу пяшчота,
Цяпло дыхання, пошاپту святло,
І стома стану, і вачэй ахвота.
Завяла кветка, счэз таемны гук,
Панікла прыгажосць у вобміг вока,
І знікла форма прыгажосці з рук,
Патухла белізна, і рай, і спёка,
Згас вечар – і прыйшла ў яго жытло
За святам ценяў ноч святое згоды,
Каханне ткаць заслону пачало,
Дзе змрок – уток, на потай асалоды,
Каханьня малітоўнік пры святле
Я дачытаў – хай Бог мне сон пашле.

***

(Give me women, wine, and snuff...)

Тытуню, віна хачу
І жанчын – аж закрычу:
«Досыць!» Прэч сумнення цень,
Перш чым прыйдзе Судны Дзень!
Бо ім і быць,
                            клянуся барадой,
Тройцай радаснай маёй.

Ты кажаш – любіш...

(You say you love...)

I

Ты кажаш – любіш... Праўда, так,

Як манашка, што мармыча

Свой акафіст, покуль звон

Да вячэрні кліча.

Любі ж аддана!

II

Ты кажаш – любіш... А ў самой

Позірк восеньскі, пануры –

Быццам посцішся заўжды

Ў кляштары ў Амура.

Любі ж аддана!

III

Ты кажаш – любіш... Мілаты ж

На губах-каралах мала:

Іх цяжэй пацалаваць

Ад марскіх каралаў.

Любі ж аддана!

IV

Ты кажаш – любіш... А рука,
Нібы мармур – не цяплее,
Не сціскае мне далонь,
Што палае, млее.
Любі ж аддана!

V

Хоць слова выдыхні, з агнём!
І, з усмешкаю амурнай,
Спапялі мяне й зрабі
Праху сэрца-урну!
Любі ж аддана!

Да Фанні

(To Fanny)

Прашу міласці, літасці малю!
Міласці – не Танталавых пакут;
Каб палюбіла, так як люблю,
Каб чыста ўсё было і ясна тут!
О, стань маёй, уся, уся, хутчэй!
Аддай сваё прывабнае святло,
Жар пацалункаў, боскі бляск вачэй,
Грудзей абцалаванае цяпло!
Ад літасці – аддай сваю душу,
Усю дарэшты, бо, нявольнік твой,
Гатовы я сканаць, таму прашу:
Не дай забыцца ў марнасці пустой.
Я трачу густ да гэтага жыцця –
Каб толькі клёк мой не аслеп хаця!

Мэг Мэрыліз

(Meg Merrilies)

Цыганка Мэг жыла здаўна,
Дзе верасовы квет;
Тарфянік быў пасцеллю ёй,
А домам – цэлы свет.

Былі ласункам буюкі,
Парэчкі ёй заўжды;
Віном – раса з кустоўя руж,
А кнігаю – клады.

Пагорак быў за брата ёй,
А за сястру – сасна,
І ў коле гэткае сям’і
Жыла яна адна.

І ані снадання, ані
Абеду не было:
Замест вячэры – небасхіл
І месяца святло.

Але бружмелевы вянок
Умела сплесці Мэг;
Магла пад цісам заспяваць,
Дзе ладзіла начлег.

З чароту пекных дыванкоў
Майстрыхаю была,
Іх шчодро дорачы ўсім тым
Хто йшоў праз лес з сяла.

Як каралева Маргарэт
Была яна – адно
Насіла саламяны брыль
Ды грубае сукно.
Дай Бог спакой яе душы:
Няма ўжо Мэг даўно.

Песня пра сябе

(A Song About Myself)

I

Жыў-быў хлапец-нахаба,

Што толькі жарты знаў;

Не мог уседзець дома,

А ўсё прыгод шукаў.

Ён лішку

З сабою

Не браў:

Толькі кніжку

Друкаваную

Ды кашулю

Прасаваную;

Ручнік

І с'як-так

Пашыты каўпак;

І шчотку,

І грэбень,

І панчоx

Пар пяць –

Каб потым не думаць,

Дзе іx узяць.

Ён рэчы

На плечы
Схапіў, як магчыма,
І рушыў за вачыма
На поўнач,
На поўнач.
І рушыў за вачыма
На поўнач.

II

Жыў-быў хлапец-нахаба,
Што толькі жарты знаў;
Ён не рабіў нічога –
Адно што вершаваў.
Узяў
Каламар
У руку адную,
Пяро,
Што дастала б да хмар, –
У другую;
Падаўся
Праз поле, лугі,
Дзе гор берагі,
Дзе рэчка цячэ –
І ведзьмы яшчэ,
І – дзе ты ні стань –
То прывід, то здань.

Пяро ён бярэ,
Калі на дварэ
Халодна, аж жах!
Скідае пінжак,
Як толькі цяплей –
І піша жвавей;
Ён радасць адчуе,
Калі павандруе,
Як толькі магчыма,
Туды за вачыма –
На поўнач,
На поўнач.
Туды за вачыма
На поўнач.

III

Жыў-быў хлапец-нахаба,
Што толькі жарты знаў;
Ён часта рыбку дома
Ў начоўках трох трымаў.
Не раз
Парушаў
Ён наказ
Дзевы-чарнулькі,
Добрай бабулькі:

Ўставаў
На світанні,
Ішоў
У тумане
Праз роў,
Дзе чарот, асака –
Проста ўбок ручайка
І прыносіў дамоў
Акунькоў,
Цернікаў – драбнаты,
З нейкі пальчык;
Тады
У кацёл укідаў,
Юшку там гатаваў,
Юшку ён у катле,
Юшку,
Юшку
Гатаваў у катле.

IV

Жыў-быў хлапец-нахаба,
Што толькі жарты знаў;
І ён да гор шатландскіх
Пайшоў-павандраваў.
І бачыць,
Значыць:

Усё як у нас –
Той самы час;
І ярд той жа самы,
Й драўляныя брамы,
І чырвань аж лішне
Пазначыла вішні;
І спеў як бы той,
І свінец з той вагой...
І ён там стаяў, як слуп,
Стаяў і дзівіўся,
Дзівіўся;
Стаяў ён, як слуп,
Стаяў і дзівіўся.

Мой голуб

(I had a dove...)

Мой голуб загінуў, што я так любіў.
Я думаў: відаць, ад маркоты.
Я ж сам для тых ножак з ядвабу зрабіў
Сілкі найтанчэйшай работы.
Ружовыя ножкі! Вас болей няма –
Імкнуся прагнаць я самоту дарма!
Адзін ты жыў на дрэве лясным,
Чаму ж не застаўся ты ў доме маім?
Я ж белым гарошкам цябе частаваў –
Чаму ж ты не тут, у мяне, звекаваў?

***

(This living hand, now warm and capable...)

Далонь жывая гэтая, што цёплая пакуль
І здольная ўхапіць нармальна што-нішто,
Магла б – калі б яна халоднаю была
Ў магіле, у маўчанні ледзяным –
З’явіцца ў днях тваіх і ночы астудзіць
Дрымотныя твае – каб у цябе
Жаданне ўзнікла сэрца высушыць,
Каб зноў мая запульсавала кроў...
Ды супакойся, паглядзі: працягваю яе табе.

Катў місіс Рэйналдс

(To Mrs Reynolds's Cat)

Што, коце? Не вярнуць былыя дні?
А колькіх пацукоў злавіў ты, зверу,
У маладосці – і сцягнуў надмеру
Ласункаў? Ты мяне не драпані –
Так ззяюць два зялёныя агні! –
А лепш правуркачы, як на вячэру
Ты рыбку краў сярэдняга памеру,
Як куранят душыў – і не мані!
Ды не бянтэжся, не ўдавай пакоры!
Няхай ад астмы твой займае дух,
Няхай цябе ізноў пабілі ўчора –
Ды футра на табе яшчэ – бы пух,
Як колісь, калі ты гуляў бадзёра
Па вострым частаколе, юны зух.

Радкі ў гонар карчмы «Русалка»

(Lines on the Mermaid Tavern)

Душы мёртвых песняроў,
Ці хвалююць вашу кроў
Райскія пячоры й пашы
Болей за «Русалку» нашу?
Ці пілі вы там смачней,
Чым частуюць тут гасцей?
Ці плады з тае даліны
Лепш за пірагі з дзічыны
Вам смакуюць? Гэта ж цуд!
Іх пякуць, бы Робін Гуд
І паненка Марыяна
Будуць тут гуляць да рана.

Кажуць, аднае зімы
Вецер шыльду зняў з карчмы
І закінуў за аблокі,
Апісаў палёт далёкі
На пергаміне звяздар:
Бачыў ён, як вы між хмар
Седзіце пад ёй у зьянні
І, зрабіўшы ўзліванні,
Усхваляеце ўсяляк
Шлях «Русалкі» ў задзяк.

Душы мёртвых песняроў,
Ці хвалююць вашу кроў
Райскія пячоры й пашы
Болей за «Русалку» нашу?

Смерці

(On Death)

Смерць – гэта сон пасля жыццёвых кроз?
Хай растае імгненна шчасця след
І радасць – толькі здань у свеце слёз,
Мы лічым смерць найгоршаю між бед.

Як дзіўна – мы вандруем па жыцці,
Мы плацім непамерную цану,
І з гэтай сцежкі страшна нам сысці,
Хаця наш лёс – прачнуцца пасля сну.

Апошні санет

(Last sonnet)

О зорка ясная, каб мне жыццём тваім
Жыць, ззяючы настойліва ўначы;
Каб, як Прыроды вечны пілігрым,
Вачэй я не самружваў, даючы
Рухомым водам чыстым абмываць
Наўкола ўсе зямныя берагі,
І не кідаў няспынна пільнаваць,
Як снег на горы падае й лугі.
Не! Я настойлівы, як і раней,
Магу спачыць на мілых мне грудзях,
Усхваляваным быць у пекным сне
І, абудзіўшыся – таксама, у працяг,
Дыханне, поўнае пяшчоты, чуць.
Так жыць – ці, знепрытомнеўшы, заснуць.

ЗМЕСТ

Прысвячэнне Лі Ханту, эсквайру. <i>Пераклаў</i>	
<i>Лявон Баршчэўскі</i>	5
*** (Глядзеў з пагорка я ўдалечыню...). <i>Пераклаў</i>	
<i>Лявон Баршчэўскі</i>	6
Да Надзеі. <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	16
Конік і цвыркун. <i>Пераклаў Рыгор Барадулін</i>	19
Да Касцюшкі. <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	20
Сон і Паэзія. <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	21
Ода Салаўю. <i>Пераклала Ганна Янкута</i>	37
*** (На два-тры букеты...). <i>Пераклаў Ігар Крэбс</i>	41
Ода грэцкай вазе. <i>Пераклала Ганна Янкута</i>	43
Ода Псіхеі. <i>Пераклала Кацярына Маціеўская</i>	45
Робін Гуд. <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	48
У гонар восені. <i>Пераклаў Рыгор Барадулін</i>	51
*Ода восені. <i>Пераклала Ганна Янкута</i>	53
Ода Меланхоліі. <i>Пераклала Ганна Янкута</i>	55
Да дзяўчыны, што надаслала мне лаўровы вянок.	
<i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	57
Да Байрана. <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	58
Радкі, напісаныя 29 траўня [1815 г.], на ўгодкі рэстаўрацыі Карла, пад бомканне званоў.	
<i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	59
*** (Калі ахопіць страх...). <i>Пераклаў Рыгор</i>	
<i>Барадулін</i>	60

Што сказаў дрозд. <i>Пераклаў Андрэй Стэфановіч</i>	61
*** (О, з Дэвана дзева...). <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	62
Да Гамера. <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	63
*** (Чаруе мяне вітанне вачэй...). <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	64
Дзе ж паэт?.. <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	65
Сучаснае каханне. <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	66
La Belle Dame sans Merci. <i>Пераклаў Ігар Крэбс</i>	67
*** (Дзень адышоў, і ўсё за ім пайшло...). <i>Пераклаў Рыгор Барадулін</i>	69
*** (Тытуню, віна хачу...). <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	70
Ты кажаш, любіш... <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	71
Да Фанні. <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	73
Мэг Мэрыліз. <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	74
Песня пра сябе. <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	76
Мой голуб. <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	81
*** (Далонь жывая гэтая, што цёплая пакуль...).	
<i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	82
Катú місіс Рэйналдс. <i>Пераклала Ганна Янкута</i>	83
Радкі ў гонар карчмы «Русалка». <i>Пераклала Ганна Янкута</i>	84
Смерці. <i>Пераклаў Андрэй Стэфановіч</i>	86
Апошні санет. <i>Пераклаў Лявон Баршчэўскі</i>	87

У серыі «Паэты планеты»,
акрамя выбранай паэзіі Джона Кітса,
таксама ёсць у продажы:

Сапфо «Песні»

Франчэска Петрарка «Выбраныя песні з «Канцаньерэ»

П'ер дэ Рансар «Выбраныя вершы»

Ўільям Шэкспір «Выбраныя санеты»

Ёган Вольфганг Гётэ «Выбраная паэзія»

Габрыэла Містраль «Выбраныя вершы»

Умар Хаям «Выбраныя рубаі»

Шарль Бадлер «Выбраныя вершы»

Райнэр Марыя Рыльке «Выбраная лірыка»

Фрыдрых Гельдэрлін «Выбраная паэзія»

Генрых Гайнэ «Выбраныя вершы»

Гіём Апалінэр «Выбраная паэзія»

Эдгар По «Выбраныя вершы»

Федэрыка Гарсія Лорка «Выбранае»

Па пытаннях набыцця кніг
серыі «Паэты планеты» звяртайтесь:
paety.planety@gmail.com
Тэл./факс (17) 267.48.71, маб. (29) 623.35.65.

Кітс, Дж.

К45 Выбранае / Джон Кітс; пер. з англійскай. — Мінск :
Выдавец Зміцер Колас, 2017. — 92 с. (Паэты планеты).
ISBN 978-985-7164-33-2.

Джон Кітс (1795–1821) – адна з найбуйнейшых – побач з Джорджам Байранам і Пэрсі Шэлі – постацяў у другім пакаленні англійскіх рамантыкаў, хоць творчы перыяд, калі публікаваліся яго творы, цягнуўся ўсяго чатыры гады.

Адрасуецца шырокаму колу чытачоў.

УДК 821.111-1

ББК 84(4Вел)-5

Серыя «Паэты планеты»

Літаратурна-мастацкае выданне

Джон Кітс

ВЫБРАНАЕ

Дызайн *Марціна Русеўскага.*

Рэдактар *Ганна Янкута.*

Карэктар *Кацярына Маціеўская.*

Адказны за выпуск *Зміцер Колас.*

Падпісана ў друк 10.01.2017. Фармат 60×90^{1/32}.

Папера афсетная. Друк лічбавы.

Ул.-выд. арк. 2,62. Ум. друк. арк. 2,88.

Наклад 250 асобнікаў.

Выдавец і паліграфічнае выкананне
індывідуальны прадпрымальнік *Зміцер Колас.*

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі
выдаўца, вытворцы, распаўсюдніка
друкаваных выданняў № 1/291 ад 17.04.2014.

Пр. Незалежнасці, 105-14, 220023, Мінск.